

Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Bir İlköğretim Okulunun Kurumsal Değerlerinin Belirlenmesi; Öğretmen ve Öğrencilerin Sahip Oldukları Değerlerin Farklı Olma Nedenlerinin İncelenmesi¹

YUSUF YILDIRIM

Ziya Gökalp İlköğretim Okulu, Eskişehir

Özet: Bu araştırma, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre eğitim kurumlarında var olan değerleri ve var olması gerektiğini düşündükleri değer yönelimlerini belirlemeyi; öğretmen ve öğrenci görüş farklılıklarını kimi değişkenler açısından betimlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma evrenini 2010 - 2011 Eğitim Öğretim yılında Eskişehir Tepebaşı İlçesi Ziya Gökalp İlköğretim Okulunda görev yapan 34 öğretmen, ilköğretim 6. Sınıfta öğrenim gören 73 öğrenci, ilköğretim 7. Sınıfta öğrenim gören 62 öğrenci ve ilköğretim 8. Sınıfta öğrenim gören 49 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada yönteminin desenlenmesinde nicel ve nitel araştırma modelleri birlikte kullanılmıştır. Araştırma verileri, nicel veri toplama tekniklerinden Turan ve Aktan (2008)'in geliştirdiği Sosyal Değerler Ölçeği ve nitel veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme ile toplanmıştır. Öğretmen ve öğrenci görüş farklılıklarını kimi değişkenler açısından betimlemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak okul gelişim ve yönetim ekibinde görev alan 10 öğretmen ve 10 öğrenci ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sırasında görüşmecilerin değer kavramı üzerindeki farkındalıkları belirlenmiş, kendi görüşleri doğrultusunda her görüşmeciye öğretmen ve öğrencilerin davranış ve tutumlarını belirleyen ölçütler olarak tanımlanabilen değerlerin neler olduğu; öğretmen ve öğrencilerin sahip olduğu değerlerin farklı olmasının nedenleri sorulmuştur. Görüşme verilerinin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmış ve elde edilen veriler sayısallaştırılmıştır. Ölçek ve görüşme teknikleri yoluyla elde edilen bulgular tanımlanmış ve yorumlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Değer, Sosyal Değer, Kurumsal Değer, Öğretim Programı.

¹ Bu makalenin ilk hali, 26-28 Ekim 2011 tarihleri arasında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından düzenlenen Değerler Eğitimi Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Determining a Primary School's Instructional Value According Teacher and Student Opinions; Investigating the Reasons Why Teachers' and Students' Value Differs

Abstract: This research aims to determine the existing values and the value inclinations that should be exist in educational institutes according to students' and Teachers' opinion; describe the opinion differences between Teachers' and Students' opinions in some variables. This research's work population includes 34 teachers, 73 students who are studying 6. Grade, 62 students studying in the 7. Grade and 62 students who is studyng in the 8. Grade in 2010-2011 academic years at Eskişehir Tepebaşı district Ziya Gökalp Primary School. In this reserch's methods design quantitative and qualitative research models are used together. Research data has been collected by Social Value Scale which is one of the quantitative data collection techniques developed by Turan ve Aktan (2008), and by semi-structured interview technique which is a qualitative data collection technique. To describe the differences between teachers' and students' opinion in some variables, researchers make interviews with 10 teacher and 10 students, who are in the team of school development and management, by using semi-structured interview method. During the interviews the interviewee's awareness about the notion of value is determined, what values are identified as the determiner of the approaches and behaviors of students' and teachers', why the students' and teachers' values are differ, is asked to interviewees according to each interviewee's own opinion. To analyze the data of the interviews descriptive analysis technique is used and the data is digitized. The findings obtained from scale and interview techniques are described and interpreted.

Key Words: Values, Social Value, Instructional Value, Instructional Program.

Değer kavramı üzerine alanyazında yapılan tanımlamalar incelendiğinde değerleri; bireylerin düşüncelerini, davranışlarını, tutumlarını belirleyen; arzu edilen, doğru veya yararlı olarak kabul edilen ölçütler olarak tanımlamak mümkündür (Özen, 2008; Turan ve Aktan, 2008). Değerler; toplumsal bütünlüğün, birlik ve beraberliğin ayrılmaz ögesi (Turan ve Aktan, 2008), bir toplumu ayakta tutan önemli bir faktördür (Bursalıoğlu, 1998). Değerler üzerine inşa edilmiş bir yaşama ve öğrenme alanı olarak görülebilen okullar da toplumu oluşturan bireylerin birlik ve beraberlik içerisinde, toplumları bir arada tutan değerler çerçevesinde bilişsel, psikomotor ve duyuşsal kazanımların gerçekleştirildiği kurumlardır (Erçetin, 2000; Özen, 2008; Turan ve Aktan, 2008). Öğretmen ve öğrenciler eğitim kurumlarında, kendilerine diğer eğitim kurumlarından farklı olarak değerler oluşturabilmekte ve bu değerlerle kurumun geleceğe yönelik olarak kurum vizyon ve misyonunu belirleyebilmektedir (Özen, 2008). Bununla birlikte öğretmeni ve

öğrencisi ile her birey kendine ait değerlerle uyumlu bir şekilde okulun değerlerini oluşturmakta ve değiştirmektedirler. Bazen de okulun değerleri çerçevesinde öğretmen ve öğrenciler, kendi değerlerini şekillendirmekte ve değiştirebilmektedirler (Turan ve Aktan, 2008).

Turan ve Aktan (2008), eğitim alanında alanyazında yapılan çalışmaları inceledikten sonra, araştırmalarda öğretmen ve öğrencilerin düşünce, tutum ve davranışlarını belirleyen ölçütlerin; “sorumluluk, eşitlik, adalet, özgürlük, hoşgörü, saygı, güdüleme, güven, bağlılık, özerklik, hırs, doğruluk, cesaret, kendine güven, yardımseverlik, dürüstlük, sevgi, itaat, başarı” üzerine yoğunlaştığını belirlemişlerdir. Bu nedenle her okulda, öğretmen ve öğrencilerin düşünce, tutum ve davranışlarını belirleyen her bir ölçüt, değerler eğitimi kapsamında kendi kurum değerlerinin belirlenmesi için incelenmesi gerekmektedir.

Amaç

Bu araştırma, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre eğitim kurumlarında var olan değerleri ve var olması gerektiğini düşündükleri değer yönelimlerini belirlemeyi; öğretmen ve öğrenci görüş farklılıklarını kimi değişkenler açısından betimlemeyi amaçlamaktadır.

Yöntem

Araştırmada yönteminin desenlenmesinde nicel ve nitel araştırma modelleri birlikte kullanılmıştır.

Çalışma Evreni

Araştırmanın çalışma evrenini 2010-2011 Eğitim Öğretim yılında Eskişehir Tepebaşı İlçesi Ziya Gökalp İlköğretim Okulunda görev yapan 34 öğretmen, ilköğretim 6. Sınıfta öğrenim gören 73 öğrenci, ilköğretim 7. Sınıfta öğrenim gören 62 öğrenci ve ilköğretim 8. Sınıfta öğrenim gören 49 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, nicel veri toplama tekniklerinden Turan ve Aktan (2008)’in geliştirdiği Sosyal Değerler Ölçeği ve nitel veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme ile toplanmıştır. Nicel veriler SPSS 17 programında analiz edilmiştir.

Katılımcıların araştırma kapsamındaki görüşlerini belirlemek amacıyla kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler her bir katılımcı ile ayrı ayrı ve kendileri ile birlikte belirlenen yer ve zamanlarda gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen dokuz adet sorudan oluşan bir görüşme formu hazırlanmıştır. Bu formun araştırma sorularını yanıtlayabilecek sorulardan oluşup oluşmadığını belirleyebilmek amacıyla alandan dört uzmanın görüşüne başvurulmuş ve uzmanların görüşleri doğrultusunda düzeltilerek uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Araştırmada dokuz adet görüşme sorusunun tamamı değerlendirmeye alınmıştır.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmaya gönüllü olarak katılım gösteren öğretmen ve öğrencilerin eğitim kurumlarında var olan değerleri ve var olması gerektiğini düşündükleri değer yönelimlerini belirlemek için aritmetik ortalama, standart sapma değerlerinden, ölçek maddelerine verilen toplam puanlar üzerinden ortalama puanın değerlendirme aralığında nereye denk geldiği saptanarak durum değerlendirmesi yapılmıştır. Eğitim kurumlarında var olan değerlerin ve var olması gerektiğini düşündükleri değer yönelimlerinin, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak için bağımsız örnekler t testi yöntemi kullanılmış ve çözümlenmeler betimlenmiştir. Eğitim kurumlarında var olan değerlerin ve var olması gerektiğini düşündükleri değer yönelimlerinin, öğrencilerin cinsiyetlerine, sınıf düzeylerine, anne ve babalarının eğitim düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak için tek yönlü varyans analizi kullanılmış ve çözümlenmeler betimlenmiştir.

Öğretmen ve öğrenci görüş farklılıklarını kimi değişkenler açısından betimlemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak okul gelişim ve yönetim ekibinde görev alan 10 öğretmen ve 10 öğrenci ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sırasında görüşmecilerin değer kavramı üzerindeki farkındalıkları belirlenmiş, kendi görüşleri doğrultusunda her görüşmeciye öğretmen ve öğrencilerin davranış ve tutumlarını belirleyen ölçütler olarak tanımlanabilen değerlerin neler olduğu; öğretmen ve öğrencilerin sahip olduğu değerlerin farklı olmasının nedenleri sorulmuştur.

Görüşmeler tamamlandıktan sonra elde edilen ses kayıtlarının bilgisayar dökümü yapılmıştır. Dökümün yapılmasından sonra her bir soru için alınan cevaplar ilgili indekslere işlenmiş ve soru bazında bir sınıflama

yapılarak toplanan veriler betimsel analiz için hazır hale getirilmiştir. Bu çalışmada araştırmacılar ses dosyası halindeki yarı yapılandırılmış görüşme verilerini önce yazılı hale getirmişler ve bunları görüşme formlarına geçirmişlerdir. Araştırmacılar tüm veriyi okuyarak birlikte soru bazında temaları saptamışlardır. Elde edilen temalar “Görüşme Kodlama Anahtarı”na dönüştürülmüştür. Daha sonra araştırmacılar ve alandan bir uzman, bağımsız olarak araştırma kapsamındaki veri formlarını okuyarak görüşme kodlama anahtarında yanıtları içeren temayı kodlamışlardır. Görüşülen her birey için kodlama anahtarları doldurulduktan sonra, kodlama anahtarının tutarlılığını karşılaştırılmıştır.

Verilerin betimsel analizi için öncelikle, elde edilen verilerden yola çıkarak, alanyazın ve kavramsal çerçeve göz önünde bulundurularak tematik bir çerçeve oluşturulmuştur. Oluşturulan tematik çerçevenin ve verilerin güvenilirliği için alan ve nitel araştırma bilgisine sahip beş uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Araştırmacıların ve uzmanların işaretlemeleri karşılaştırılmış, görüş birliği / (görüş ayrılığı+görüş birliği)*100 (Miles ve Huberman, 1994) formülü kullanılarak, araştırmanın güvenilirliği % 86 olarak hesaplanmıştır. Bu değer %80’i geçmesi nedeniyle, araştırmanın güvenilirliğinin sağlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen veriler, görüşme sonucu elde edilen ham verilerden doğrudan alıntı yapılarak desteklenmiş ve bulgular oluşturulmuştur. Görüşme verilerinin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmış ve elde edilen veriler sayısallaştırılmıştır. Ölçek ve görüşme teknikleri yoluyla elde edilen bulgular tanımlanmış ve yorumlanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Öğretmen ve Öğrencilerin Değerlere İlişkin Görüşleri

Araştırmaya gönüllü olarak katılım gösteren öğretmen ve öğrencilerin eğitim kurumlarında var olan değerleri ve var olması gerektiğini düşündükleri değer yönelimlerini belirlemek için aritmetik ortalama, standart sapma değerlerinden, ölçek maddelerine verilen toplam puanlar üzerinden ortalama puanın değerlendirme aralığında nereye denk geldiği saptanarak durum değerlendirmesi yapılmıştır.

Ölçek maddelerinden edilen sıklık dağılımları, toplamları, yüzdeleri ve aritmetik ortalamaları aşağıda Tablo 1’de verilmektedir. Her bir madde için standart görüş aralıkları belirlemek amacıyla $1/5=0,8$ formülü kullanılmıştır. Daha sonra görüş aralıkları şu şekilde saptanmıştır:

herhangi bir anket maddesine ait aritmetik ortalama (\bar{X}_i)'dir; eğer i . madde'nin aritmetik ortalaması \bar{X}_i

- $1 \leq \bar{X}_i < 1,8$ arasında ise katılımcıların ilgili maddedeki görüşe “kesinlikle katılmadıkları”,
 $1,8 \leq \bar{X}_i < 2,6$ arasında ise katılımcıların ilgili maddedeki görüşe “katılmadıkları”,
 $2,6 \leq \bar{X}_i < 3,4$ arasında ise katılımcıların ilgili maddedeki görüş hakkında “kısmen katıldıkları” oldukları,
 $3,4 \leq \bar{X}_i < 4,2$ arasında ise katılımcıların ilgili maddedeki görüşe “katıldıkları”,
 $4,2 \leq \bar{X}_i < 5,00$ arasında ise katılımcıların ilgili maddedeki görüşe “kesinlikle katıldıkları”, şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 1. Okulda olması gereken değerler ile ilgili öğrenci görüşleri

Okulda olması gereken değerler ile ilgili öğrenci görüşleri (N=183)	Kesinlikle Katılmıyorum		Kısmen Katılmıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Boş		\bar{X}				
	F	%	F	%	F	%	F	%					
	1. İnsanlar, genelde sorumluluk almaya isteklidir.	18	9,8	29	15,8	68	37,2	30		16,4	38	20,8	0
2. İnsanlar, genelde yaratılış itibariyle güvenilirlerdir.	20	10,9	41	22,4	56	30,6	40	21,9	26	14,2	0	0,0	3,06
3. İnsanlar, içinde yaşadıkları toplumun kurallarına önem verirler.	18	9,8	22	12,0	73	39,9	33	18,0	37	20,2	0	0,0	3,26
4. İnsanlar, ellerindekiyle yetinmeyi bilmelidir.	21	11,5	15	8,2	24	13,1	41	22,4	82	44,8	0	0,0	3,80
5. Bir kurumun başarısı başarılı çalışanların başarısızlara yardımıyla sağlanır	27	14,8	25	13,7	37	20,2	49	26,8	45	24,6	0	0,0	3,32
6. İnsanlar, herkesi olduğu gibi kabul etmeli.	16	8,7	22	12,0	28	15,3	35	19,1	82	44,8	0	0,0	3,79
7. İnsanlar görevlerini yaparken kuralların dışına çıkmamalıdır.	19	10,4	17	9,3	28	15,3	47	25,7	72	39,3	0	0,0	3,74
8. Genelde insanlar başkalarıyla işbirliği yapma eğilimindedir	16	8,7	26	14,2	63	34,4	47	25,7	31	16,9	0	0,0	3,27
9. İnsanlar, birbirlerini değerlendirirken tarafsız olmalıdır.	17	9,3	17	9,3	25	13,7	43	23,5	81	44,3	0	0,0	3,84
10. Bir kurumun başarılı olabilmesi için çalışanlar arasında işbirliği olmalıdır	9	4,9	17	9,3	31	16,9	41	22,4	85	46,4	0	0,0	3,96
11. Konuşmanın yorumlanmasında sözler kadar davranışlar da önemlidir	12	6,6	14	7,7	40	21,9	39	21,3	78	42,6	0	0,0	3,85
12. İnsan çalışsın için dünyaya gelir	39	21,3	47	25,7	32	17,5	27	14,8	38	20,8	0	0,0	2,87

13. Başarılı olmak için daha önce denenmiş yollar kullanılmalıdır	26	14,2	29	15,8	45	24,6	40	21,9	43	23,5	0	0,0	3,24
14. İnsan ne kadar çabalarsa çabasının kısmetinden fazlasına sahip olamaz	34	18,6	32	17,5	35	19,1	38	20,8	44	24,0	0	0,0	3,14
15. İnsanlar, mesleklerini insanlara hizmet etmenin bir aracı olarak görmeliler	19	10,4	26	14,2	48	26,2	37	20,2	53	29,0	0	0,0	3,43
16. Yönetim ve öğretmenler bütün öğrencilerin çok başarılı olmasını ister	12	6,6	24	13,1	31	16,9	41	22,4	75	41,0	0	0,0	3,78
17. İnsanlar, risk almaktan kaçınmalıdır	30	16,4	41	22,4	41	22,4	37	20,2	34	18,6	0	0,0	3,02
18. Sahip olduklarını beni mutlu etmeye yeter	22	12,0	23	12,6	27	14,8	43	23,5	68	37,2	0	0,0	3,61
19. İnsanlar, işlerini başarıyla gerçekleştirdiklerinde mutlu olurlar	27	14,8	8	4,4	18	9,8	41	22,4	89	48,6	0	0,0	3,85
20. İnsanlar, aldıkları kararların sorumluluğunu yüklenmelidir	21	11,5	16	8,7	25	13,7	44	24,0	77	42,1	0	0,0	3,76
21. İnsanlar, sorunlar karşısında, bildikleri yöntemi kullanmalılar	16	8,7	23	12,6	52	28,4	42	23,0	50	27,3	0	0,0	3,47
22. İşyerinde yöneticinin talimatlarına ne olursa olsun uyulmalıdır	15	8,2	21	11,5	52	28,4	45	24,6	50	27,3	0	0,0	3,51
23. İstedğim bir şeyi elde edebilmem ne kadar çok çalıştığuma bağlıdır	19	10,4	21	11,5	27	14,8	45	24,6	71	38,8	0	0,0	3,69
24. İnsanları kırmamak için konuşmalarda gerçeklerden ödün verilmelidir	24	13,1	25	13,7	35	19,1	41	22,4	58	31,7	0	0,0	3,45
25. İnsanların başarılı olabilmesi için kontrol edilmeleri gerekmez	23	12,6	29	15,8	49	26,8	35	19,1	47	25,7	0	0,0	3,29
26. İnsanlar, meslek ilkelerine bağlı olmalıdır	16	8,7	21	11,5	40	21,9	40	21,9	66	36,1	0	0,0	3,65
27. İş ilişkilerinde rekabetten çok yardımlaşma tercih edilmelidir	17	9,3	13	7,1	30	16,4	38	20,8	85	46,4	0	0,0	3,87

Öğrencilerin okulda olması gereken değerler ile ilgili sorumluluk almaya isteklilikleri, güvenilir olma, içinde yaşadıkları toplumun kurallarına önem vermeleri, başkalarıyla işbirliği yapma eğiliminde olmaları, çalışmak için dünyaya gelme, başarılı olabilmek için kontrol edilmeleri ile ilgili maddelere kısmen katıldıklarına yönelik görüş bildirmişlerdir. Öğrenciler, okulda olması gereken değerler ile ilgili diğer anket maddelerinin tümüne katıldıklarına yönelik olumlu görüşlerini bildirmişlerdir.

Tablo 2. Okulda var olan değerler ile ilgili öğrenci görüşleri

Okulda var olan değerler ile ilgili öğrenci görüşleri (N=183)	Kesinlikle Katılmıyorum		Kısmen Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Boş		\bar{X}		
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%			
	1. Bu okulda, çalışsan insanlar emeklerinin karşılığını alır.	24	13,1	15	8,2	34	18,6	40	21,9	70		38,3	0
2. Bu okulda, başarılı öğretmenler maddi ya da manevi olarak ödüllendirilir	22	12,0	25	13,7	38	20,8	52	28,4	46	25,1	0	0,0	3,40
3. Bu okulda, yönetici ve öğretmenler eğitsel amacı gerçekleştirmeye çalışır	16	8,7	16	8,7	38	20,8	50	27,3	62	33,9	0	0,0	3,91
4. Öğretmenler okulda bağımsız çalışırsa ortamına sahiptir	15	8,2	31	16,9	38	20,8	49	26,3	50	27,3	0	0,0	3,48
5. Okul güvenilir bir ortamdır	19	10,4	16	8,7	39	21,3	41	22,4	68	37,2	0	0,0	3,67
6. Okul yönetimi öğretmenlerin sosyal yaşamlarıyla da ilgilenir	30	16,4	24	13,1	40	21,9	34	18,6	55	30,1	0	0,0	3,32
7. Bu okulda, hiç kimseye siyasi, dini ayırım yapılmaz.	30	16,4	10	5,5	19	10,4	32	17,5	92	50,3	0	0,0	3,79
8. Bu okulda, koşullar değişse de temel doğrular değişmez.	19	10,4	21	11,5	37	20,2	49	26,8	57	31,1	0	0,0	3,56
9. Toplumda yardımseverlik anlayışı egemendir.	14	7,7	18	9,8	35	19,1	46	25,1	70	38,3	0	0,0	3,76
10. Öğrenciler okulda doğru bildiklerini yapma hakkına sahiptir	21	11,5	24	13,1	37	20,2	40	21,9	61	33,3	0	0,0	3,52
11. Okul personeli arasında dostluk ve güven hâkimdir	24	13,1	19	10,4	35	19,1	48	26,2	57	31,1	0	0,0	3,51
12. Bu okulda öğretmenler programa ilişkin değişiklikleri kolay benimser	10	5,5	16	8,7	44	24,0	65	35,5	48	26,2	0	0,0	3,68
13. Bu okulda, yönetici ve öğretmenler sorumluluk almaktan kaçmaz	18	9,8	21	11,5	44	24,0	38	20,8	62	33,9	0	0,0	3,57
14. Yönetici ve öğretmenler okulun kaynaklarını kendi çıkarları için kullanmaz	12	6,6	17	9,3	41	22,4	43	23,5	70	38,3	0	0,0	3,77
15. Okulda öğretmenlerin görevleriyle ilgili hatalar hoşgörüle karşılanır	19	10,4	22	12,0	53	29,0	47	25,7	42	23,0	0	0,0	3,38
16. Okulda öğrencilere şiddet uygulanmaz	24	13,1	24	13,1	39	21,3	42	23,0	54	29,5	0	0,0	3,42
17. İnsanlar arasındaki çatışmalar karşılıklı anlayışla çözülür	15	8,2	16	8,7	51	27,9	51	27,9	50	27,3	0	0,0	3,57
18. Okulda yönetici insanları dinlerken kendini onların yerine koyar	18	9,8	30	16,4	49	26,8	43	23,5	43	23,5	0	0,0	3,34
19. Öğrenciler, okulu sevmekte güçlük çekmezler	22	12,0	18	9,8	49	26,8	47	25,7	47	25,7	0	0,0	3,43
20. Okulda ortaklaşa davranış ve grup çıkarı bireycilikten önce gelir	21	11,5	26	14,2	51	27,9	33	18,0	52	28,4	0	0,0	3,37
21. Okulda çatışma önlenemediğinde bastırılır	22	12,0	22	12,0	53	29,0	47	25,7	39	21,3	0	0,0	3,32

22. İnsanlar başkalarına hayır demekte güçlük çeker	20	10,9	43	23,5	42	23,0	42	23,0	36	19,7	0	0,0	3,16
23. Öğretmenlerin görevleriyle ilgili yönetim her türlü yardımı sağlar	18	9,8	21	11,5	44	24,0	41	22,4	59	32,2	0	0,0	3,55
24. Okulda yöneticinin talimatlarına her koşulda uyulur	27	14,8	20	10,9	37	20,2	47	25,7	52	28,4	0	0,0	3,42
25. Okulda öğretmenler çıkarlarına ters düşse de inandıklarını uygularlar	15	8,2	31	16,9	51	27,9	45	24,6	41	22,4	0	0,0	3,36
26. Okuldaki değerler aile ve toplumun değerleriyle uyudur	18	9,8	25	13,7	43	23,5	43	23,5	54	29,5	0	0,0	3,49

Öğrencilerin okulda var olan değerler ile ilgili, işbirliği içinde davranma, grup çıkarlarının kendi çıkarlarından önce gelme, çatışma önlenemediğinde bastırılma, başkalarına hayır demekte güçlük çekme ile ilgili maddelere kısmen katıldıklarına yönelik görüş bildirmişlerdir. Öğrenciler, okulda var olan değerler ile ilgili diğer anket maddelerinin tümüne katıldıklarına yönelik olumlu görüşlerini bildirmişlerdir.

Öğrencilerin ölçek maddelerine verdikleri puanlardan elde edilen verilerin, görüşme tekniği ile elde edilen verilerle desteklenmek ve örtüşüp örtüşmediği belirlenmek istenmiştir. Görüşme tekniği kullanılarak araştırmaya gönüllü olarak katılım gösteren öğrencilerin eğitim kurumlarında var olan değerleri ve var olması gerektiğini düşündükleri değer yönelimlerini belirlemek için öğrencilere değer kavramının açıklaması sözel olarak verildikten sonra, kendi görüşleri doğrultusunda her görüşmeciye kendilerinin davranış ve tutumlarını belirleyen ölçütler olarak tanımlanabilen değerlerin neler olduğu sorusu yöneltilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Değerlere İlişkin Görüşler Temasının Alt Temalara Göre Dağılımı

Tema	Alt Temalar	Sayı
Sizin davranış ve tutularınızı belirleyen ölçütleriniz, değerleriniz nelerdir?	Sevgi	7
	Güven	5
	Doğruluk	4
	Hoşgörü	4
	Saygı	4
	Sorumluluk	3
	Adalet	3
	Dürüstlük	3
	Eşitlik	3
	Bağlılık	2
	Başarı	2
	Özgürlük	1

Aşağıda öğrencilerin davranış ve tutumlarını belirleyen değerlere ilişkin görüşlerinden birkaç örnek verilmiştir:

Benim eşitlik ve hoşgörü en başta. Çünkü eeee, bir insanla iletişim kurabilmen için gerekli olan şey hoşgörü. Hoşgörü olmadan kesinlikle iletişim kurulmaz, iletişim kurulmadı mı da anlaşmazlıklar ortaya çıkar. Bu yüzden, yani, eşitlik ve hoşgörü. (G. Öğrenci1)

Adalet ve doğrular önemliydi bu güne kadar. [2. Görüşülen Öğrenci]

İuumm, sorumluluk, güven ve saygı... [2. Görüşülen Öğrenci]

Yaa, en başında sevgi dolu sevgiyle davranmak, sonrada adaletli davranmak yani ayırmamak. [3. Görüşülen Öğrenci]

İuumm, yani tabi ki doğruluk. [4. Görüşülen Öğrenci]

Dürüst konuşmayı yapıcı olmayı tercih ederim. Karşımdakine kırıcı sözlerde bulunmam. Saygılı davranırım. Ben öyle davrandığım zaman, onun da bana böyle davranmasını isterim. [5. Görüşülen Öğrenci]

Mesela, benim değerlerim, şey, saygılı olmak. Hoşgörülü olmak. [6. Görüşülen Öğrenci]

Eee, ilk başta sorumluluktur. Bi, eee, bazı eee, sorumluluklarımızı aksatmadan yerinde yapmamızdır. Eee, aileme duyduğum bağlılık da bunun içerisinde vardır. [9. Görüşülen Öğrenci]

Güven. Çünkü ben her zaman kendime güvenirim. [10. Görüşülen Öğrenci]

Öncelikle adaletli olmalıyım, başkalarına mesela biri iyiyken diğerinin kötü olmaması gerekiyor, eşit olmam gerekir. Herkese aynı şeyi yapmam gerekir. Kurallar çerçevesinde özgür olmam gerekir. [10. Görüşülen Öğrenci]

Tablo 4. Okulda olması gereken değerler ile ilgili öğretmen görüşleri

Okulda olması gereken değerler ile ilgili öğretmen görüşleri (N=34)	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Boş		\bar{X}
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
	1. İnsanlar, genelde sorumluluk almaya isteklidir.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	11	32,4	23	67,6	0	
2. İnsanlar, genelde yaratılış itibariyle güvenilirdir.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	19	55,9	15	44,1	0	0,0	4,44
3. İnsanlar, içinde yaşadıkları toplumun kurallarına önem verirler.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	11	32,4	23	67,6	0	0,0	4,67
4. İnsanlar, ellerindekiyle yetinmeyi bilmelidir.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	14	41,2	20	58,8	0	0,0	4,58
5. Bir kurumun başarısı başarılı çalışanların başarısızlara yardımıyla sağlanır	0	0,0	0	0,0	0	0,0	14	41,2	20	58,8	0	0,0	4,58
6. İnsanlar, herkesi olduğu gibi kabul etmeli.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	14	41,2	20	58,8	0	0,0	4,58
7. İnsanlar görevlerini yaparken kuralların dışına çıkmamalıdır.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	11,8	30	88,2	0	0,0	4,88
8. Genelde insanlar başkalarıyla işbirliği yapma eğilimindedir	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	34	100	0	0,0	5
9. İnsanlar, birbirlerini değerlendirirken tarafsız olmalıdır.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	23,5	26	76,5	0	0,0	4,76
10. Bir kurumun başarılı olabilmesi için çalışanlar arasında işbirliği olmalıdır	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	34	100	0	0,0	5
11. Konuşmanın yorumlanmasında sözler kadar davranışlar da önemlidir	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	34	100	0	0,0	5
12. İnsan çalışsın için dünyaya gelir	0	0,0	6	17,6	8	23,5	20	58,8	0	0,0	0	0,0	3,41
13. Başarılı olmak için daha önce denenmiş yollar kullanılmalıdır	0	0,0	0	0,0	11	32,4	23	67,6	0	0,0	0	0,0	3,67
14. İnsan ne kadar çabalarsa çabalasın kısmetinden fazlasına sahip olamaz	0	0,0	25	73,5	7	20,6	2	5,9	0	0,0	0	0,0	2,32
15. İnsanlar, mesleklerini insanlara hizmet etmenin bir aracı olarak görmeliler	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	34	100	0	0,0	5
16. Yönetim ve öğretmenler bütün öğrencilerin çok başarılı olmasını ister	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	34	100	0	0,0	5
17. İnsanlar, risk almaktan kaçınmalıdır	0	0,0	0	0,0	16	47,1	18	52,9	0	0,0	0	0,0	3,52
18. Sahip olduklarım beni mutlu etmeye yeter	0	0,0	0	0,0	0	0,0	9	26,5	25	73,5	0	0,0	4,73
19. İnsanlar, işlerini başarıyla gerçekleştirdiklerinde mutlu olurlar	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	17,6	28	82,4	0	0,0	4,82
20. İnsanlar, aldıkları kararların sorumluluğunu yüklenmelidir	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	34	100	0	0,0	5

21. İnsanlar, sorunlar karşısında, bildikleri yöntemi kullanmalılar	0	0,0	0	0,0	0	0,0	11	32,4	23	67,6	0	0,0	4,67
22. İşyerinde yöneticinin talimatlarına ne olursa olsun uyulmalıdır	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	23,5	26	76,5	0	0,0	4,76
23. İstedğim bir şeyi elde edebilmem ne kadar çok çalıştığımaya bağlıdır	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	23,5	26	76,5	0	0,0	4,76
24. İnsanları kırmamak için konuşmalarda gerçeklerden ödün verilmelidir	0	0,0	0	0,0	5	14,7	29	85,3	0	0,0	0	0,0	3,85
25. İnsanların başarılı olabilmesi için kontrol edilmeleri gerekmez	0	0,0	0	0,0	4	11,8	30	88,2	0	0,0	0	0,0	3,88
26. İnsanlar, meslek ilkelerine bağlı olmalıdır	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	8,8	31	91,2	0	0,0	4,91
27. İş iliksilerinde rekabetten çok yardımlaşma tercih edilmelidir	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	34	100	0	0,0	5

Tablo 4'ten elde edilen verilere göre öğretmenler, okulda olması gereken değerler ile ilgili anket maddelerinin tümüne katıldıklarına yönelik olumlu görüşlerini bildirmişlerdir.

Tablo 5. Okulda var olan değerler ile ilgili öğretmen görüşleri

Okulda var olan değerler ile ilgili öğretmen görüşleri (N=34)	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılmıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Boş		\bar{X}
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
1. Bu okulda, çalışsan insanlar emeklerinin karşılığını alır.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	8,8	31	91,2	0	0,0	4,91
2. Bu okulda, başarılı öğretmenler maddi ya da manevi olarak ödüllendirilir	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	17,6	28	82,4	0	0,0	4,82
3. Bu okulda, yönetici ve öğretmenler eğitsel amacı gerçekleştirmeye çalışır	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	20,6	27	79,4	0	0,0	4,79
4. Öğretmenler okulda bağımsız çalışırsa ortamına sahiptir	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	14,7	29	85,3	0	0,0	4,85
5. Okul güvenilir bir ortamdır	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	11,8	30	88,2	0	0,0	4,88
6. Okul yönetimi öğretmenlerin sosyal yaşamlarıyla da ilgilenir	0	0,0	0	0,0	10	29,4	15	44,1	9	26,5	0	0,0	3,97
7. Bu okulda, hiç kimseye siyasi, dini ayırım yapılmaz.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	34	100	0	0,0	0	0,0	4
8. Bu okulda, koşullar değişse de temel doğrular değişmez.	0	0,0	0	0,0	7	20,6	27	79,4	0	0,0	0	0,0	3,79
9. Toplumda yardımseverlik anlayışı egemendir.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	23	67,6	11	32,4	0	0,0	4,32
10. Öğrenciler okulda doğru bildiklerini yapma hakkına sahiptir	25	73,5	9	26,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1,26

11. Okul personeli arasında dostluk ve güven hâkimdir	0	0,0	0	0,0	3	8,8	31	91,2	0	0,0	0	0,0	3,91
12. Bu okulda öğretmenler programa iliksin değişiklikleri kolay benimser	0	0,0	0	0,0	3	8,8	31	91,2	0	0,0	0	0,0	3,91
13. Bu okulda, yönetici ve öğretmenler sorumluluk almaktan kaçmaz	0	0,0	0	0,0	0	0,0	34	100	0	0,0	0	0,0	4
14. Yönetici ve öğretmenler okulun kaynaklarını kendi çıkarları için kullanmaz	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	11,8	30	88,2	0	0,0	4,88
15. Okulda öğretmenlerin görevleriyle ilgili hatalar hoşgörüyü karşılanır	0	0,0	0	0,0	0	0,0	26	76,5	8	23,5	0	0,0	4,23
16. Okulda öğrencilere şiddet uygulanmaz	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	11,8	30	88,2	0	0,0	4,88
17. İnsanlar arasındaki çatımsalar karşılıklı anlayışla çözülür	0	0,0	0	0,0	0	0,0	29	85,3	5	14,7	0	0,0	4,14
18. Okulda yönetici insanları dinlerken kendini onların yerine koyar	0	0,0	0	0,0	0	0,0	31	91,2	3	8,8	0	0,0	4,08
19. Öğrenciler, okulu sevmekte güçlük çekmezler	0	0,0	0	0,0	0	0,0	31	91,2	3	8,8	0	0,0	4,08
20. Okulda ortaklaşa davranış ve grup çıkarı bireycilikten önce gelir	0	0,0	0	0,0	0	0,0	32	94,1	2	5,9	0	0,0	4,05
21. Okulda çatımsa önlenemediğinde bastırılır	0	0,0	3	8,8	25	73,5	6	17,6	0	0,0	0	0,0	3,08
22. İnsanlar başkalarına hayır demekte güçlük çeker	0	0,0	0	0,0	0	0,0	31	91,2	3	8,8	0	0,0	4,08
23. Öğretmenlerin görevleriyle ilgili yönetim her türlü yardımı sağlar	0	0,0	0	0,0	0	0,0	34	100	0	0,0	0	0,0	4
24. Okulda yöneticinin talimatlarına her koşulda uyulur	0	0,0	0	0,0	0	0,0	26	76,5	8	23,5	0	0,0	4,23
25. Okulda öğretmenler çıkarlarına ters düşse de inandıklarını uygularlar	0	0,0	0	0,0	0	0,0	28	82,4	6	17,6	0	0,0	4,17
26. Okuldaki değerler aile ve toplumun değerleriyle uyuşur	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	14,7	29	85,3	0	0,0	4,85

Tablo 5'ten elde edilen verilere göre öğretmenler, okulda var olan değerler ile ilgili anket maddelerinin tümüne katıldıklarına yönelik olumlu görüşlerini bildirmişlerdir.

Öğretmenlerin ölçek maddelerine verdikleri puanlardan elde edilen verilerin, görüşme tekniği ile elde edilen verilerle desteklenmek ve örtüşüp örtüşmediği belirlenmek istenmiştir. Görüşme tekniği kullanılarak araştırmaya gönüllü olarak katılım gösteren öğretmenlerin eğitim kurumlarında var olan değerleri ve var olması gerektiğini düşündükleri değer yönelimlerini belirlemek için öğretmenlere değer kavramının açıklaması sözel olarak verildikten sonra, kendi görüşleri doğrultusunda her görüşmeciyeye kendilerinin davranış ve tutumlarını belirleyen ölçütler olarak tanımlanabilen değerlerin neler olduğu sorusu yöneltilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Değerlere İlişkin Görüşler Temasının Alt Temalara Göre Dağılımı

Tema	Alt Temalar	Sayı
Sizin davranış ve tutularınızı belirleyen ölçütleriniz, değerleriniz nelerdir?	Sorumluluk	6
	Adalet	5
	Dürüstlük	4
	Saygı	4
	Sevgi	4
	Başarı	3
	Eşitlik	3
	Güven	2
	Yardımsverlik	2
	Doğruluk	2
Özgürlük	1	

Aşağıda öğretmenlerin davranış ve tutumlarını belirleyen değerlere ilişkin görüşlerinden birkaç örnek verilmiştir:

...yine önce dürüstlük diyeceğim. Çünkü ben dürüstlüğe çok fazla önem veren bir insanım. [1. Görüşülen Öğretmen]

Önce ailede, sonra işte, okulda, sokakta veya iş yerinde, her yerde tabi ki adalet duygusu. [3. Görüşülen Öğretmen]

Kendim açısından olursa yani başkalarının haricinde kendim açısından örnek verecek olursam işte sorumluluk duygusu. [4. Görüşülen Öğretmen]

Zaten sevgi ve karşılıklı sevgi ve saygının olmadığı yerde disiplinden söz edilemez. [4. Görüşülen Öğretmen]

Eee, yani ben düzenli, titiz olmak benim için çok önemlidir. Yaptığım işi en doğru şekilde yapabilmek çok önemlidir. [5. Görüşülen Öğretmen]

İlk baş mesela benim birinci değerim dürüstlüktür ve sorumluluktur [6. Görüşülen Öğretmen]

Eee, ama benim en çok üzerinde Durduğum e davranış gerek öğrencilerimde gerek kendimde bir kere dürüstlüktür. Her şeyden önce

sonra sorumluluktur. Çünkü sorumlu İnsanın başarılı olabileceğini düşünüyorum. [7. Görüşülen Öğretmen]

Güven bence. Kişiler arası ilişkilerde çok bağlayıcı diye düşünüyorum. Kazanılması çok zor ama kaybedilmesi çok kolay bir değerdir güven. Bunun dışında dürüstlük. [9. Görüşülen Öğretmen]

Aldığım en önemli değerim olan sorumluluk duygularım. Yapacağım İşlerde, eeee, kendime güvenmem ve yaptığım işlerde yapabileceğimin En iyisini yaptığuma ilişkin inançlarıma olan bağlılığım, eeee, yardımseverliğim ve de en önemlisi başarıya olan hırsım diyebilirim. [10. Görüşülen Öğretmen]

Beni ben yapan olmazsa olmazlarımın en başında özgürlük gelir. Özgürlük değeri, benim hayatıma yön veren en güçlü kavramdır. [10. Görüşülen Öğretmen]

Öğretmen ve Öğrencilerin Eğitim Kurumlarında Var Olan Değerlerin ve Var Olması Gerektiği Düşünülen Değer Yönelimlerine İlişkin Görüşleri

Araştırma bulguları, eğitim kurumlarında var olan değerlerin ve var olması gerektiği düşünülen değer yönelimlerinin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 7. Öğretmen ve Öğrencilerin Eğitim Kurumlarında Var Olması Gerektiği Düşünülen Değer Yönelimlerine İlişkin Görüşleri

	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
Öğretmen	34	4,50	0,13	215	7,62	0,00
Öğrenci	183	3,51	0,75			

Tablo 8. Öğretmen ve Öğrencilerin Eğitim Kurumlarında Var Olan Değerlere İlişkin Görüşleri

	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
Öğretmen	34	4,16	0,08	215	4,33	0,00
Öğrenci	183	3,52	0,86			

Yukarıdaki her iki tabloda, öğretmen görüşlerinden elde edilen ortalamaların öğrenci görüşlerinden elde edilen ortalamalardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak bu farkın rastlantısal mı yoksa gerçek bir başarının göstergesi mi olduğunu belirleyebilmek için bağımsız örnekler test tablosu incelenmiştir. Tabloda görüldüğü gibi $P < 0,05$ olduğundan, öğretmen ve öğrencilerin eğitim kurumlarında var olan değerlerin ve var olması gerektiğini düşündükleri değer yönelimleri arasında öğretmenler lehine anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır.

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre eğitim kurumlarında var olan değerlerin ve var olması gerektiğini düşündükleri değer yönelimlerinin, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre anlamlı bir fark olduğu, öğretmen görüşlerinden elde edilen aritmetik ortalamanın öğrenci görüşlerinden elde edilen aritmetik ortalamadan daha yüksek olduğu, öğretmenlerin öğrencilerine oranla daha olumlu görüş bildirdikleri belirlenmiştir.

Öğretmen ve öğrencilerin ölçek maddelerine verdikleri puanlardan elde edilen verilerin, görüşme tekniği ile elde edilen verilerle desteklenmek ve örtüşüp örtüşmediği belirlenmek istenmiştir. Görüşme tekniği kullanılarak araştırmaya gönüllü olarak katılım gösteren öğretmen ve öğrencilerin sahip oldukları değerler arasında farklılık olup olmadığını belirlemek için öğretmen ve öğrencilere, bir okulda öğretmen ve öğrencilerin sahip olduğu değerleri farklı olabilir mi sorusu yöneltilmiş; görüşülen tüm öğrenci ve öğretmenler bu soruya evet yanıtını vermiştir.

Öğretmen ve Öğrencilerin Eğitim Kurumlarında Var Olan Değerlerin ve Var Olması Gerektiği Düşünülen Değer Yönelimlerinin Farklı Olmasının Nedenlerine İlişkin Görüşleri

Öğretmen ve öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara göre öğretmen ve öğrencilerin sahip olduğu değerlerin farklı olmasının nedenleri; öğretmen ve öğrencilerin davranışlarının doğru ya da yanlış olduğuna karar vermelerine neden olan inançları, tutumları, öğrencilerin davranışlarında belirleyici olabilen davranış ve disiplin kuralları, öğretmenlerin davranışlarında belirleyici olan kanun ve yönetmelikler, öğretmenlerin sosyal deneyim ve tecrübeleri, öğretmen ve öğrenci rolleri, eğitim düzeyi, ahlak ve din kuralları olarak belirlenmiştir.

Tablo 9. Öğretmenlerin, Öğretmen ve Öğrencilerin Sahip Olduğu Değerlerin Farklı Olmasının Nedenlerine İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Temalar	Sayı
Öğretmen ve öğrencilerin sahip olduğu değerlerin farklı olmasının nedenleri	Eğitim düzeyi	8
	Öğretmen ve öğrenci rolleri	6
	Ahlak kuralları	6
	Din kuralları	6
	İnançları	5
	Tutumları	5
	Davranış ve disiplin kuralları	4
	Kanun ve yönetmelikler	4
	Sosyal deneyim ve tecrübeler	4

Aşağıda öğretmenlerin, öğretmen ve öğrencilerin sahip olduğu değerlerin farklı olmasının nedenlerine ilişkin görüşlerinden birkaç örnek verilmiştir:

Eee, yaşanmışlıklar, yaş, tecrübe. Öğretmenin beklentileri farklı ve bu yüzden değerleri de farklı oluyor [1. Görüşülen Öğretmen]

Yaaa, eee, inanç olayında bence şöyle sonuçta biz, uuu, devlet kurumunda çalıştığımız için sonuçta karşımıza her inançtan bir öğrenci gelebilir. [3. Görüşülen Öğretmen]

Ailedeki sıkıntılar Problemler, dertler, gamlar, tasalar, ekonomik sosyal yaşantı sosyo ekonomik yaşantı, anane, babaanne, dede eee, onların hani anne baba dışarıda çalışırken, zaten asgari ücretle çalışıyorlar. Ananenin, Babaannenin, dedenin yanında kalıyorlar. Eee, onların kültür yapıları da Farklı. Çünkü şimdi eskiler bize göre yetmiş yaş ve üstündekiler İlkokul mezunu bile değiller. Ama anne baba en azından bir ilkokul Mezunu veya ortaokul mezunu belli bir kültüre sahip şimdi onların Verdiği eğitimle ananenin babaannenin dedenin nenenin verdiği Eğitim tamamen farklı. [4. Görüşülen Öğretmen]

En önemlisi konum farkı var. O bir öğrenci sen bir öğretmensin. [5. Görüşülen Öğretmen]

Öğretmenin aldığı eğitim, kültür, aile yaşantısı, ekonomik yapısı tabi ki buna göre düzenlenecek kendi yaşantısını. Bir de mesleği, bizim devlet memurları kanunu, işte milli eğitim temel kanunu, bunların hepsinin çerçevesi ile... [7. Görüşülen Öğretmen]

Yani pek çok şey etken bence aldıkları eğitim öğretmenlerin her şey etkiliyor. [8. Görüşülen Öğretmen]

Bana göre öncelikle yaşamsal tecrübeler. bu bence çok önemli eeee Kararlarımızı ve davranışlarımızı direk etkiliyor bence tecrübelerimiz. [9. Görüşülen Öğretmen]

Davranışlarımızın doğru ya da yanlış Olduğuna karar vermemize neden olan inançlarımız Sonra karşılaştığımız olaylar karşısında gösterdiğimiz tutumlarımız Öğrencilerin davranışlarında belirleyici olabilen davranış ve disiplin Kuralları bunlar aramızdaki değer farkının nedenleri olabilir Öğretmenlerin davranışlarında belirleyici olan kanun ve yönetmelikler De tabi aynı şekilde tutumlarımızı değiştirir.

Ayrıca öğretmenler için meslek Ahlakı veya eee, meslek etiği de diyebiliriz buna eeee hayatını dini Kurallar çerçevesinde yaşayan ve düşüncelerinin ana eksenini din ve Dini kurallar üzerine şekillendiren bireyler için din kuralları örnek Olarak verilebilir. [10. Görüşülen Öğretmen]

Tablo 10. Öğrencilerin, Öğretmen ve Öğrencilerin Sahip Olduğu Değerlerin Farklı Olmasının Nedenlerine İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Temalar	Sayı
Öğretmen ve öğrencilerin sahip olduğu değerlerin farklı olmasının nedenleri	Eğitim düzeyi	7
	Öğretmen ve öğrenci rolleri	7
	Sosyal deneyim ve tecrübeler	6
	İnançları	5
	Tutumları	4
	Davranış ve disiplin kuralları	4
	Din kuralları	3
	Kanun ve yönetmelikler	2
	Ahlak kuralları	2

Aşağıda öğrencilerin, öğretmen ve öğrencilerin sahip olduğu değerlerin farklı olmasının nedenlerine ilişkin görüşlerinden birkaç örnek verilmiştir:

Yaşadığı çevre, doğup büyüdüğü çevre farkı var. Yani bunlar işte, kültür farklılıkları olabilir ya da eee, şeyler, lisans farkı falan her şey var. Yaş farkı var en önemlisi, illa farklı olmak zorunda. [1. Görüşülen Öğrenci]

Eee, öğretmenlerin yaşama şekilleri ve eğitim düzeyleri çok daha farklı bizim yaşımızdaki öğrencilerden, o yüzden daha farklı. [2. Görüşülen Öğrenci]

Şey uu, üniversite bitirmeleri olabilir. Bizim daha ortaokul 8 e geçtiğimiz için, üst düzey okudukları için roller farklı olduğu için farklı olabilir. [3. Görüşülen Öğrenci]

Onlar farklı, kişilikler farklı. Karşıdaki oldukça büyük birisiyle sizinle yaşıt olmayan birisiyle aynı olmazsınız. Roller de farklı. Öğretmen öğrencilere bir şey öğretmek için vardır. Öğrenci onları kapmak için yani başarılı olmak için vardır. Okul içinde de kurallar olduğu için yani. [4. Görüşülen Öğrenci]

Iuu, değerleri farklı yani öğrenci bir arkadaşına sevgiyi ön planda tutar ama öğretmen başarıyı daha ön planda tutabilir. [5. Görüşülen Öğrenci]

Eee, şimdi öğrencilerin yapması gereken sorumluluklar var, öğretmenlerin de yapması gereken sorumluluklar var bunlar yani uu nasıl desem birbirleriyle şartları da farklı yani. [6. Görüşülen Öğrenci]

Eğitim düzeyi olabilir. [7. Görüşülen Öğrenci]

Öğrenenle öğreten yani şimdi öğrenci öğrenen, öğretmen öğreten ararsında bi bilgi farkı var. [8. Görüşülen Öğrenci]

Mesela öğretmenler yaşça bizden daha büyükler tabi ki yani çocukların davranış biçimleriyle büyüklerin davranış biçimleri farklı olur. Öğretmenler birde öğretmen oldukları için bir davranış biçimi içindeler, biz öğrenci olduğumuz için bir davranış biçimi içindeyiz. [9. Görüşülen Öğrenci]

Dine de yorulabilir. Iı, mesela ezan okunduğunda çok fazla ses çıkarılmaz. [9. Görüşülen Öğrenci]

Eee, şey, mesela ders konusunda öğretmen istediği gibi dersten çıkamaz, öğrenci de istediği gibi dersten çıkamaz ve öğrencinin de

istediği gibi dersten çıkmasına öğretmen izin veremez. Çünkü öğretmenler sorumludurlar öğrencilerinden. Öğrencilerde okulda her insan eşit olduğu için istedikleri gibi kafalarına göre davranamazlar. [10. Görüşülen Öğrenci]

Öğrenciler şu anda her şeyi öğreniyorlar, öğretmenler ise uzun bir eğitim aşamasından geçmiş, bundan dolayı olabilir. [10. Görüşülen Öğrenci]

Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Eğitim Kurumlarında Var Olan Değerlerin ve Var Olması Gerektiği Düşünülen Değer Yönelimlerine İlişkin Görüşleri

Tablo 11. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Eğitim Kurumlarında Var Olması Gerektiği Düşünülen Değer Yönelimlerine İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
Erkek	104	3,51	0,61	181	0,096	0,92
Kız	79	3,50	0,90			

Tablo 12. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Eğitim Kurumlarında Var Olan Değerlere İlişkin Görüşleri

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
Erkek	104	3,54	0,76	181	0,365	0,71
Kız	79	3,49	0,98			

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre okulda olması gereken ve okulda var olan değerler ile ilgili görüşlerinde cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark olmaksızın olumlu görüş bildirmişlerdir. Yukarıdaki her iki tabloda görüldüğü gibi $P > 0,05$ olduğundan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre okulda olması gereken ve okulda var olan değerler ile ilgili görüşlerinde cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Diğer bir deyişle kız ve erkek öğrencilerin okulda olması gereken ve okulda var olan değerlere

ilişkin görüşleri birbirinden farklı değildir. Hem kız hem de erkek öğrenciler okulda olması gereken ve okulda var olan değerlere ilişkin olumlu görüş bildirmektedir.

Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Eğitim Kurumlarında Var Olan Değerlerin ve Var Olması Gerektiği Düşünülen Değer Yönelimlerine İlişkin Görüşleri

Sınıf	Frekans (N)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (SS)
6.Sınıf	73	3,78	0,75
7.Sınıf	61	3,23	0,82
8.Sınıf	49	3,46	0,56

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplararası	10,12	2	5,063	9,418	0,00
Gruplariçi	96,76	180	0,538		
Toplam	106,88	182			

Yapılan çözümlenmeler sonucunda hesaplanan $F_{[2-180]}=0.00$ değeri, $P<.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Elde edilen anlamlı farkın hangi ikili grup arasında olduğunu belirlemek için PostHoc testi uygulanmış ve Turkey testi tablosu incelenmiştir. Varyans analizi sonuçları ve gruplara ait ortamlar birlikte değerlendirildiğinde; 6. ve 7. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin okulda olması gereken ve okulda var olan değerler ile ilgili görüşlerinden elde edilen ortalama puanlar arasındaki farkın anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

	Sınıf	Ortalama Farklılıkları	P
6.Sınıf	7.Sınıf	0,54 *	0,00
	8.Sınıf	0,31	0,05
7.Sınıf	6.Sınıf	-0,54 *	0,00
	8.Sınıf	-0,23	0,22
8.Sınıf	6.Sınıf	-0,31	0,05
	7.Sınıf	0,23	0,22

Bu bulgular ışığında 6. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin okulda olması gereken ve okulda var olan değerler ile ilgili görüşlerinden elde edilen ortalama puanın en yüksek ortalamaya sahip olduğu, bu öğrencileri 8. sınıf öğrencilerinin takip ettiği, 7. sınıf öğrencilerinin ise en düşük ortalamaya sahip grubu oluşturduğu söylenebilir.

Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeylerine Göre Eğitim Kurumlarında Var Olan Değerlerin ve Var Olması Gerektiği Düşünülen Değer Yönelimlerine İlişkin Görüşleri

Sınıf	Frekans (N)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (SS)
Diplomasız	4	3,32	0,54
İlkokul	116	3,50	,70
Ortaokul	35	3,65	0,82
Lise Mezunu	27	3,36	0,69
Yüksek okul veya üniversite	1	5,06	0,76

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplararası	3,826	4	0,95	1,65	0,16
Gruplarıçi	103,061	178	0,57		
Toplam	106,887	182			

Yapılan çözümler sonucunda hesaplanan $F_{[4-178]}=0.16$ değeri, $P<.05$ düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu nedenle PostHoc testi

yapılmamıştır. Bu sonuca göre öğrencilerinin annelerinin eğitim düzeyleri ile öğrencilerin okulda olması gereken ve okulda var olan değerler ile ilgili görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunamamıştır.

Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre Eğitim Kurumlarında Var Olan Değerlerin ve Var Olması Gerektiği Düşünülen Değer Yönelimlerine İlişkin Görüşleri

Sınıf	Frekans (N)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (SS)
Diplomasız	1	3,71	
İlkokul	71	3,57	0,80
Ortaokul	47	3,50	0,67
Lise Mezunu	56	3,41	0,81
Yüksek okul veya üniversite	8	3,74	0,62

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplararası	1,34	4	0,33	0,56	0,68
Gruplarıçi	105,54	178	0,59		
Toplam	106,88				

Yapılan çözümlenmeler sonucunda hesaplanan $F_{[4-178]}=0.68$ değeri, $P<.05$ düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu nedenle PostHoc testi yapılmamıştır. Bu sonuca göre öğrencilerinin babalarının eğitim düzeyleri ile öğrencilerin okulda olması gereken ve okulda var olan değerler ile ilgili görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunamamıştır.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma bulguları, eğitim kurumlarında var olan değerlerin ve var olması gerektiği düşünülen değer yönelimlerinin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Öğretmenler ölçek maddelerinde yer alan her bir değere kesinlikle katılıyorum diyerek öğrencilerine oranla daha olumlu görüş bildirmişlerdir. Bu bulgu Özen (2008) tarafından gerçekleştirilen bir araştırma bulguları ile paralellik

göstermektedir. Özen (2008), öğretmenlerin bir kurumda var olan ve olması gereken değerlere yönelik çoğunlukla olumlu görüşlere sahip olmalarının nedenini, ilköğretim okulu öğretmenlerinin kendilerini, mesleklerine, çalıştıkları kuruma ve öğrencilerine adanmış olduklarının bir göstergesi olarak açıklamıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, öğretmenlerin öğrencilere oranla ölçek maddelerinde yer alan her bir değeri kesinlikle katılıyorum diyerek görüş bildirmelerinin, Turan ve Aktan (2008)'in öngördüğü iki nedene bağlı olduğunu göstermiştir. Bu nedenlerden biri, iş hayatına girmiş bireylerin sahip olduklarını kaybetme, aidiyet duygusundan yoksun bırakılma, dışlanma korkusu ile toplum ve kurum normlarını içsel olarak taşımasalar da bunu dışa yansıtmamaya çalışmalarıdır. Bu durum öğretmenlerin genelde kanun ve yönetmeliklerin, özelde okul idaresinin belirlediği kurallara bağlı olmak zorunda olduklarından kaynaklanıyor olabilir. Diğer neden ise öğretmenlerin meslekleri gereği zaman içinde kendi değerlerinin yerleşerek oturmuş olmasından kaynaklanabilir. Bu bulgu, öğretmen ve öğrencilerin değer algılarının neden farklı olabileceği ve değer algılarının hangi değişkenlere bağlı olarak değişiklik gösterebileceği konusunda biz araştırmacılara yol göstermiş; öğretmen ve öğrencilerle yapılan görüşmelerde sorulan sorularda ve alınan cevaplarda birer tema olarak karşımıza çıkmıştır.

Öğretmen ve öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara göre öğretmen ve öğrencilerin sahip olduğu değerlerin farklı olmasının nedenleri; öğretmen ve öğrencilerin davranışlarının doğru ya da yanlış olduğuna karar vermelerine neden olan inançları, tutumları, öğrencilerin davranışlarında belirleyici olabilen davranış ve disiplin kuralları, öğretmenlerin davranışlarında belirleyici olan kanun ve yönetmelikler, öğretmenlerin sosyal deneyim ve tecrübeleri, öğretmen ve öğrenci rolleri, eğitim düzeyi, ahlak ve din kuralları olarak belirlenmiştir. Bu bulgu Turan ve Aktan (2008)'in öngörülleri ile uyumaktadır.

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre cinsiyet değişkeni, okulda olması gereken ve okulda var olan değerlerin farklı olmasının bir nedeni olarak görülmemiştir. Bu bulgu Turan ve Aktan (2008) ile Yazıcı (2009)'nın elde ettikleri bulgularla paralellik göstermektedir. Araştırma bulguları, öğrencilerin anne ve babalarının eğitim düzeylerinin, okulda olması gereken ve okulda var olan değerlerin farklı olması için

bir neden olmadığını ortaya çıkmıştır. Araştırma bulguları, öğrenci sınıf düzeylerinin okulda olması gereken ve okulda var olan değerlerin farklı olmasının bir nedeni olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bulgular, 6. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin görüşlerinden elde edilen ortalama puanın en yüksek ortalamaya sahip olduğunu, bu öğrencileri 8. sınıf öğrencilerinin takip ettiği, 7. sınıf öğrencilerinin ise en düşük ortalamaya sahip olduğunu göstermiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, öğrencilerin genel olarak var olması gerektiğini düşündükleri ve var olan değerlere yönelik olumlu görüşlere sahip olduklarını göstermektedir. Öğrencilerin, ellerindekiyle yetinebilme; insanları oldukları gibi kabul etme; işbirliğine eğilimli olma; insanları kırmamak için sözel olarak gerçeklerden ödün verme; tarafsızlık; hedefe ulaşmak için çaba sarf etme gibi değerlerin genel olarak var olması gerektiğini düşünmektedirler. Bu durum, Turan ve Aktan (2008)'in belirttiği gibi öğrencilerin insani değerlerine ilişkin pozitif bir algıya sahip olduklarını göstermektedir.

Araştırma bulguları; öğrencilerin yardımlaşmayı rekabete tercih etme; başarının elde edilmesinde kontrol edilmenin gereksizliği; sorumluluk almaya isteklilik; güvenilirlik; toplumun kurallarına önem verme; yaşam hedefinin çalışma olması; kısmetin ötesine geçememe gibi değerlerin var olması gerektiğine yönelik kısmen katıldıklarını göstermektedir. Bu durum öğrencilerin daha serbest ve bireysel yaklaştıklarını, kendilerinin kısıtlanmasını ve kontrol edilmesini istemediklerini göstermektedir. Turan ve Aktan (2008) bu durumu, bireyin de toplum kadar değerli olduğu görüşüne dayandırmış ve kurum değerlerinin belirlenmesi sürecinde, öğrencileri birer birey olarak kabul edip onların değerlerini de göz önünde bulundurulması gerektiğini savunmuşlardır.

Öğrenciler ile yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara göre öğrencilerin düşüncelerini, davranışlarını, tutumlarını belirleyen; arzu edilen, doğru veya yararlı olarak kabul edilen ölçütlerin; “sevgi, güven, doğruluk, hoşgörü, saygı, sorumluluk, adalet, dürüstlük, eşitlik, bağlılık, başarı, özgürlük” olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenler ile yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin düşüncelerini, davranışlarını, tutumlarını belirleyen; arzu edilen, doğru veya yararlı olarak kabul edilen ölçütlerin; “sorumluluk, adalet, dürüstlük, saygı, sevgi, başarı, eşitlik, güven, yardımseverlik,

doğruluk, özgürlük” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu, ilköğretim öğretmenlerinin değer kavramına yükledikleri anlamları inceleyen Balcı ve Yanpar Yelken (2010)’ın, ilköğretim öğretmenlerinin bireysel değerlerini inceleyen Çavdar (2009)’ın, ilköğretim öğretmenlerinin örgütsel değerlere ilişkin görüşlerini inceleyen Özen (2008)’in, öğretmenlerin değerler yönelimi üzerine araştırma yapan Kuşdil ve Kağıtçıbaşı (2000)’nın, Türkiye’deki kamu ve özel ilköğretim okulu öğretmenlerinin bireysel değerleri ile okulun örgütsel değerleri arasındaki uyum düzeyini inceleyen Taşdan (2008)’in araştırmalarında elde ettiği bulgular ile paralellik göstermektedir.

Balcı ve Yanpar Yelken (2010), öğretmenlerin değer kavramını açıklarken verdiği örnekleri incelediğinde, öğretmenlerin kendine ve başkalarının hakkına saygı, dürüst olma, özgürlük, sevgi, yardımseverlik, sorumluluk, başarı, çalışkanlık gibi değerleri örnek olarak verdiklerini belirtmiştir. Çavdar (2009), öğretmenlerin disiplin, sorumluluk, güven, bağışlama, dürüstlük, paylaşım, saygı, doğruluk, paylaşım ve saygı değerlerinden en çok disiplin ve sorumluluk değerlerine, en az ise paylaşım ve saygı değerlerine sahip olduklarını belirlemiştir. Özen (2008), yaptığı çalışmada öğretmenlere göre kendilerinde ve bir kurumda var olan ve olması gerektiği değerlerin iş birliği, açık görüşlülük ve ahlaki değerler olması gerektiğini saptamıştır. Kuşdil ve Kağıtçıbaşı (2000) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, öğretmenlerin değer algılarında en çok önemi güven ve yardımseverlik değerlerine verdikleri görülmüştür. Taşdan (2008), kamu ilköğretim okulu öğretmenlerinin en çok önem verdikleri bireysel değerleri sırasıyla adalet, dürüstlük, insan odaklı olmak, güven, çalışkanlık olarak gördüklerini; özel ilköğretim okullarında görevli öğretmenlerin en çok önem verdikleri bireysel değerleri ise sırasıyla dürüstlük, adalet, güven, insan odaklı olmak ve sadakat olarak gördüklerini belirlemiştir.

Özen (2008) ile Turan ve Aktan (2008) kurum değerlerin belirlenmesinde, okulun paydaşları olan öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinin alınarak süreçte katılımlarının sağlanmasının gerekliliği üzerinde durmuşlardır. Bu sayede süreçte görüşsel katkı sağlayan öğretmen ve öğrencilerin belirlenen ortak değerleri sahiplenmelerinin ve bu değerlere bağlılığının sağlanmasının gerçekleştirilebileceği düşünülmektedir. Kurum değerlerinin belirlenmesi için alanyazından belirtilen gereklilik dikkate alınarak öğretmen ve öğrencilerin ölçek

maddelerine ve görüşme sorularına verdikleri görüşler incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular derlendiğinde, öğretmen ve öğrencilerin ortak paydada buluşarak bir kurumda var olmasını istedikleri ölçütlerin; “sevgi, sorumluluk, hoşgörü, adalet, doğruluk, dürüstlük, güven, saygı, başarı, eşitlik, yardımseverlik, bağlılık ve özgürlük” olduğu, okulun kurum değerlerinin belirlenmesinde bu ölçütlerin dikkate alınması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre eğitim kurumlarında var olan değerleri ve var olması gerektiğini düşündükleri değer yönelimlerini belirlemeyi; öğretmen ve öğrenci görüş farklılıklarını kimi değişkenler açısından betimlemek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışma sonucunda;

- Öğretmen ve öğrencilerin genel olarak değer kavramının ne olduğuna ilişkin tam ve doğru yanıtlar veremedikleri gözlenmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak öğretmen ve öğrencilerin değer kavramı üzerinde ön bilgilerinin olmadığı
- Öğretmenlerin, düşüncelerini, davranışlarını, tutumlarını belirleyen; arzu edilen, doğru veya yararlı olarak kabul edilen ölçütlerin; “sorumluluk, adalet, dürüstlük, saygı, sevgi, başarı, eşitlik, güven, yardımseverlik, doğruluk, özgürlük” olduğu
- Öğrencilerin, düşüncelerini, davranışlarını, tutumlarını belirleyen; arzu edilen, doğru veya yararlı olarak kabul edilen ölçütlerin; “sevgi, güven, doğruluk, hoşgörü, saygı, sorumluluk, adalet, dürüstlük, eşitlik, bağlılık, başarı, özgürlük” olduğu
- Öğretmen ve öğrencilerin ortak paydada buluşarak bir kurumda var olmasını istedikleri ölçütlerin; “sevgi, sorumluluk, hoşgörü, adalet, doğruluk, dürüstlük, güven, saygı, başarı, eşitlik, yardımseverlik, bağlılık ve özgürlük” olduğu, okulun kurum değerlerinin belirlenmesinde bu ölçütlerin dikkate alınması gerektiği
- Eğitim kurumlarında var olan değerlerin ve var olması gerektiği düşünülen değer yönelimlerinin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre farklılık gösterdiği

- Öğretmen ve öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara göre öğretmen ve öğrencilerin sahip olduğu değerlerin farklı olmasının nedenlerinin; öğretmen ve öğrencilerin davranışlarının doğru ya da yanlış olduğuna karar vermelerine neden olan inançları, tutumları, öğrencilerin davranışlarında belirleyici olabilen davranış ve disiplin kuralları, öğretmenlerin davranışlarında belirleyici olan kanun ve yönetmelikler, öğretmenlerin sosyal deneyim ve tecrübeleri, öğretmen ve öğrenci rolleri, eğitim düzeyi, ahlak ve din kuralları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

Araştırma bulgularının ortaya çıkardığı sonuçlar ve alanyazında değer kavramı üzerine yapılan çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda;

- Değer kavramının ilköğretim programlarının içerisinde yer almasına rağmen değer kavramı üzerinde öğretmenler tarafından henüz bilinçliliğin bile sağlanamaması nedeni ile öğretmenlere yönelik okul temelli mesleki gelişim kapsamında okul öğretmenlerine, okul gelişimi yönetim ekibi tarafından kurum değerlerini tanıtıcı ve bilgilendirici hizmetiçi kurs etkinliklerinin düzenlenmesi
- Kurumsal değerlerin belirlenmesi sürecinde öğretmen ve öğrencilerin süreç içerisindeki rollerini inceleyen araştırmaların yapılması
- Kurumsal değerlerin belirlenmesinde her kurumun okul gelişimi yönetim ekibinin süreç içerisinde etkin rol alarak kurum paydaşları olan öğretmen, öğrenci, okul idaresi ve veli görüşlerinin, toplumsal norm ve kuralların, eğitim programlarının hedeflerinin dikkate alınması

- Kurumsal değerlerini tanıtıcı ve bilgilendirici etkinliklerin, öğrencilere sınıf rehber öğretmenleri ve okul rehber öğretmeni eşliğinde rehberlik saatlerinde düzenlenmesi
- Kurum değerlerinin belirlenmesi sürecinde, öğretmen ve öğrencilerin bireysel değerleri ile kurum değerlerinin uyumunun ve benzerliğinin dikkate alınması ve kurum değerlerinin ilerleyen süreçlerde geliştirilmesi için okul gelişimi yönetim ekibi tarafından belirli sürelerde öğretmen ve öğrencilerin bireysel değerleri ile kurum değerlerinin benzerliği ve uyumunun takip edilip değerlendirilmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

- Balcı, F. A., Yanpar Yelken, T. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin değer kavramına yükledikleri anlamlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 81-90.
- Bursalıoğlu, Z. (1998). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem.
- Erçetin, Ş. (2000). İlköğretim okulları hangi değerlerle yönetiliyor? *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 31-43.
- Kuşdil, M. E., & Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk öğretmenlerin değerler yönelimi ve Schwartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(45), 59-76.
- Miles, Matthew B. and Huberman, A. Michael. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. Second Edition. California: Sage Publications.
- Özen, R. (2008). İlköğretim okulu öğretmenlerinin örgütsel değerlere ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 41-52.
- Taşdan, M. (2008). *Türkiye'deki kamu ve özel ilköğretim okulu öğretmenlerinin bireysel değerleri ile okulun örgütsel değerleri arasındaki uyum düzeyi, iş doyumu ve algılanan sosyal destek ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Turan, S. ve Aktan, D. (2008). Okul hayatında var olması ve olması düşünülen sosyal değerler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 227-259.
- Yazıcı, K. (2009). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının demokratik değerlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*,

İletişim:

Yusuf YILDIRIM

Ziya Gökalp İlköğretim Okulu, Eskişehir